

У статті висвітлюються питання передумов формування культури самоорганізації майбутніх учителів. Емпірично доведено та теоретично обгрунтовано соціально-психологічні показники самоорганізації майбутніх учителів початкових класів.

Ключові слова: культура самоорганізації, майбутній учитель, студент.

The questions of pre-conditions of forming of culture of self-organization of future teachers are considered in the article. In theory grounded and the psychological indexes of self-organization of future teachers of initial classes are empiric well-proven socially.

Keywords: culture of self-organization, future teacher, student.

УДК 378

С.С. Кізім
м. Вінниця, Україна

МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Постановка проблеми. Оновлення змісту освіти є ключовою умовою успішного розвитку процесу інформатизації суспільства і об'єктивною закономірністю необхідною для розв'язання завдань подальшого соціального розвитку. Метою інформатизації освіти як складової частини загального процесу інформатизації суспільства є підвищення ефективності навчального процесу за рахунок розширення обсягів інформації та вдосконалення методів її обробки, а також прищеплення студентам навичок застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у майбутній професійній діяльності.

З огляду на це, багато наукових досліджень присвячено підготовці компетентного педагога, здатного вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, ефективно взаємодіяти в колективі, швидко перенавчатися, вміти на практиці реалізовувати набуті знання.

Науковці відбувається постійно ведуть пошук нових форм, методів і засобів, здатних забезпечити якісний рівень професійної підготовки майбутніх учителів. На нашу думку, одним із сучасних і найбільш вдалих методів є впровадження мережевих технологій в освітній процес.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема використання мережевих технологій в освіті опікувалися знані вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, І. Захарова, Н. Морзе, Є. Полат, Є. Патаракін та ін. У своїх працях науковці зазначають, що мережеві технології й сервіси Веб 2.0 здатні підтримувати відкритий інформаційний освітній простір, створити середовище для спілкування, навчання, а також дають можливість спільно створювати та редагувати навчальні ресурси незважаючи на відстань і кордони у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Мета цієї статті полягає у висвітленні теоретичних аспектів проблеми використання мережевих технологій та сервісів Веб 2.0 у професійній підготовці майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. У нинішніх умовах мережа Інтернет перестає бути засобом, що дозволяє лише одержати доступ до віддаленого ресурсу. Використання мережевих технологій у педагогічній практиці забезпечує якість навчального процесу, суть якого полягає в неформальній комунікації на основі повного доступу до аудіо-, відео-, графічної і текстової інформації всіх учасників навчального процесу [4].

Одним із найбільш перспективних напрямків професійної підготовки майбутніх учителів є використання мережевих технологій. Це обумовлено розвитком мережі Інтернет, яка надає принципово нові дидактичні можливості для здійснення освіти. Мережеві технології збільшують арсенал телекомунікації як у плані доступу до нових джерел знань, так і в плані організації та підтримки нових видів навчальної діяльності.

Мережеві технології в системі освіти здатні забезпечити:

- вільний пошук інформації на будь-якому комп'ютері мережі і пов'язаних з ним через шлюзи комп'ютерів інших мереж за допомогою Веб-навігацій;
- доступ до навчального програмного забезпечення і документації з величезних файлових архівів (з урахуванням того, що більша частина інформації поширюється);
- доступ до світових баз даних і баз знань та каталогів світових бібліотек для одержання інформації на замовлення користувача.

Засоби мережевих технологій відкривають учасникам навчального процесу доступ до практично необмеженого обсягу інформації та її аналітичної обробки. З метою реалізації перерахованих дидактичних можливостей мережевих технологій, нових форм і методів навчання використовуються наступні служби доступу до освітнього контенту в рамках Інтернет-технологій: WWW, FTP, електронна пошта, Telnet, RSS, BBS тощо.

Широкий спектр можливостей мережевих технологій розкривається в умовах функціонування єдиного інформаційного освітнього середовища у ВНЗ, яке трансформується як під впливом глобальної освітньої мережі, так і під впливом нових педагогічних технологій і педагогічних програмних засобів. Воно відкрите для підготовки студентів будь-якого фаху. Завдяки особистій співтворчості відбувається процес оновлення, поповнення ресурсів у середовищі, створення нових ресурсів, що забезпечує збагачення особистостей. Таке середовище виступає як «динамічна система, що становить собою цілісну сукупність освітніх ситуацій, які змінюють одна одну» [1, с. 126].

Як свідчить наш досвід, використання функціональних можливостей мережевих технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів дозволяє:

- здійснювати інформаційну діяльність для обробки, передачі, збереження інформаційного ресурсу з метою автоматизації процесів інформаційно-методичного забезпечення;
- оцінювати і реалізовувати можливості електронних видань освітнього призначення в мережі Інтернет, інформаційного ресурсу освітнього призначення;
- організовувати інформаційну взаємодію між учасниками навчального процесу;
- створювати і використовувати тестові системи для діагностики контролю та оцінки рівня знань учнів;
- здійснювати навчальну діяльність з використанням засобів ІКТ в аспектах, що відображають особливості конкретного навчального предмета [2, с. 25].

Невід'ємними складовими мережевих технологій виступають сервіси Веб 2.0, які змінюють звичні стереотипи використання глобальної мережі, що перестала бути середовищем передавання інформації і транспортним каналом постачання знань. Пасивна позиція «читача» (споживача інформації) змінюється на інтерактивну позицію «письменника» (коментатора, співучасника дискурсу, виробника інформації) [2, с. 26].

Перехід студентів на рівень учасників мережевої спільноти надає можливості не тільки ефективно впроваджувати ІКТ у професійну педагогічну діяльність, а й розширити світогляд майбутніх учителів; оволодіти вміннями спілкування, використовуючи мережу Інтернет; організовувати міжособистісну взаємодію; співпрацювати в групі; систематично підвищувати рівень загальнокультурної, технологічної й інформаційної компетентності, що зумовлює актуальність використання сервісів Веб 2.0 у професійній підготовці майбутніх учителів.

Соціальні сервіси Веб 2.0 відкривають перед педагогічною практикою такі можливості:

- використання відкритих, безоплатних і вільних електронних ресурсів, тому що в результаті поширення соціальних сервісів у мережевому доступі виявляється значна кількість матеріалів, які можуть бути використані з навчальною метою;
- самостійне створення матеріалів навчального змісту в мережі, оскільки нові сервіси соціального забезпечення радикально спростили процес створення цих матеріалів і публікації їх у мережі;
- спостереження за діяльністю учасників спільноти;

– створення навчальних ситуацій, в яких можна спостерігати і вивчати недоступні раніше феномени [3, с. 95].

Одна з важливих особливостей соціальних сервісів Веб 2.0 полягає в тому, що від учасників спільної навчальної діяльності не потрібно одночасної присутності в одному і тому самому місці, в один і той самий час.

Соціальні мережі та їх сервіси виявилися досить ефективним методом забезпечення відвідуваності сайтів, зворотного зв'язку і поступово стали одним із засобів генерації контенту (змісту, що має цінність). На основі такого підходу з'явилася і швидко набрала популярності досить значна кількість соціальних сервісів об'єднаних загальною назвою сервіси Веб 2.0.

Для прикладу наведемо Веб-сторінку освітнього порталу кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті (рис.1).

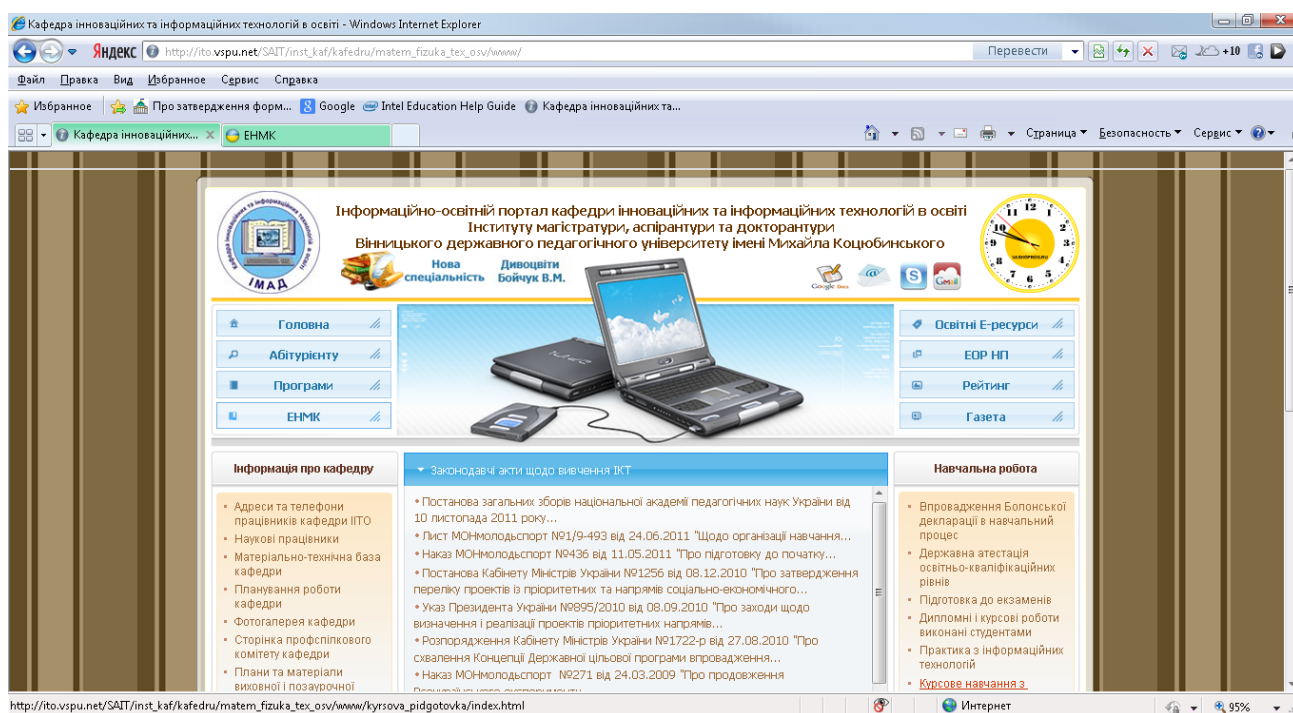

Рис. 1. Освітній портал кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті

За допомогою сервісів Веб 2.0 можна організувати таку колективну діяльність студентів:

- спільний пошук;
- спільне зберігання закладок;
- створення і спільне використання медіа-матеріалів (фотографій, відео, аудіозаписів);
- спільне створення і редагування гіпертекстів;
- спільне редагування і використання в мережі текстових документів, електронних таблиць, презентацій та інших документів;
- спільне редагування та використання карт і схем [3, с. 92].

Нові сервіси соціального забезпечення радикально спростили процес створення навчальних матеріалів і публікації їх у мережі. Тепер кожен може не лише мати доступ до цифрових колекцій, а й взяти участь у формуванні власного мережевого контенту (від англ. content — вміст). Нині, використовуючи Веб 2.0, новий контент створюється мільйонами людей. Вони приносять у мережу нові тексти, фотографії, малюнки, музичні файли. У процесі цього спілкування між людьми все частіше відбувається не в формі прямого обміну висловлюваннями, а в формі взаємного спостереження за мережевою діяльністю. Освоєння нових засобів веде не просто до того, що ми можемо розв'язувати нові завдання, а й змінюється наш світогляд, який дозволяє бачити світ по-новому.

Одними з найпоширеніших соціальних сервісів, які доцільно використовувати у навчальному процесі є:

1. Засоби для зберігання закладок.

Засоби для зберігання закладок дозволяють користувачам зберігати колекцію своїх закладок-посилань на Веб-сторінки. Ці засоби для зберігання закладок можна використовувати як джерело і сховище посилань на навчальні матеріали. Соціальний сервіс БобрДобр (<http://www.bobrdobr.ru>) — російський аналог сервісу Делішес. Дозволяє користувачам зберігати колекцію своїх закладок-посилань на Веб-сторінки [5, с. 84].

2. Соціальні мережеві сервіси для зберігання мультимедійних ресурсів — це засоби мережі Інтернет, які дозволяють безкоштовно зберігати, обмінюватися цифровими фото, аудіо- і відеозаписами, текстовими файлами, презентаціями, а також організовувати обговорення ресурсів. Вони можуть бути використані в якості навчальних матеріалів (навчальні відеофільми, фотографії з різних тем, аудіо та відеозаписи виступів науковців, очевидців подій і т.д.), а також як засіб для зберігання шкільних відео-, фото-, аудіоархіву і творчих робіт [5, с. 85].

3. Блог (мережевий щоденник) — це сервіс Інтернет, що дозволяє будь-якому користувачеві вести записи будь-яких текстів, який організований у вигляді журналу або щоденника, основний вміст якого — записи, що регулярно оновлюються та поповнюються, зображення та різного роду мультимедіа. Кожний запис датований і записи відображаються на Веб-сторінці у зворотному хронологічному порядку. Є величезна кількість блогів, у яких представлений широкий спектр інтересів [3, с. 93].

Раніше більшість блогів створювалися вручну. Серед перших були Userland і LiveJournal. Нині більшість блогерів користуються послугами Blogger (www.blogger.com) або WordPress (<http://wordpress.com>). Ці сервіси дозволяють користувачам створювати нові блоги та блог-повідомлення за допомогою простих форм онлайн, у процесі цього не потрібно знати мови програмування або форматування. У Blogger.com, за результатами дослідження компанії Technorati, було створено близько 10 мільйонів блогів [3, с. 46].

Розглянемо для прикладу блог викладача «Використання ІКТ у педагогічній діяльності» (рис.2.).

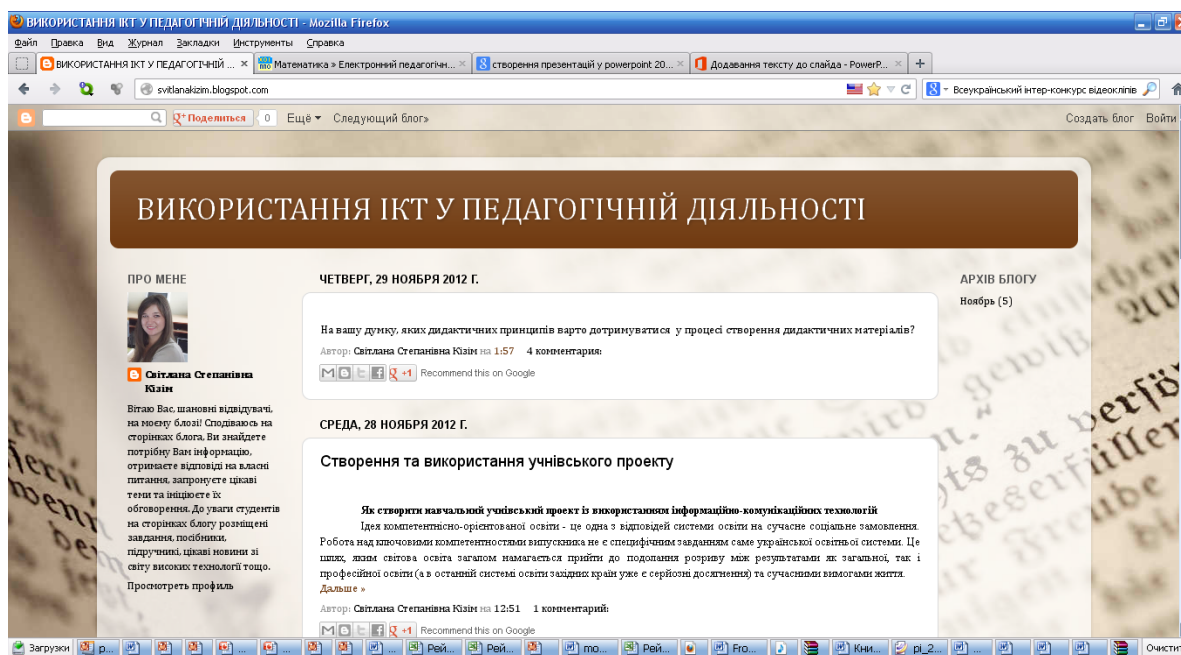

Рис. 2. Блог викладача «Використання ІКТ у педагогічній діяльності»

4. ВікіВікі — «середовище для швидкої гіпертекстової взаємодії» або колекція взаємопов'язаних між собою записів. Це засіб для швидкого створення і редагування гіпертексту

[5, с. 86]. Це середовище відкриває принципово нові можливості для людей, які не володіють спеціальними знаннями в галузі ІКТ. Нові форми діяльності передбачають як пошук інформації, так і створення власних об'єктів — текстів, фотографій, програм, музичних записів, відео фрагментів.

Вікі-сторінки можна використовувати у педагогічній практиці за різними напрямками, а саме: як джерело навчального матеріалу; для планування та організації проектної діяльності; для спільного написання творчих робіт, статей; як середовище для обговорення та рецензування матеріалів, статей; для організації консультацій, одержання додаткових знань; для ознайомлення мережевої спільноти з авторськими технологіями.

Розглянуті соціальні сервіси Веб 2.0, дозволяють користувачам спільно створювати та використовувати в мережі інформаційні ресурси, обмінюватися знайденою або створеною інформацією, що сприяє кращому розвитку їхніх комунікативних умінь і навичок.

Ключовими чинниками зростаючого успіху мережевих технологій та сервісів Веб 2.0 є відкритість інформаційного наповнення, оперативність доступу й розміщення, незалежність від індивідуального графіка включення учасників у процес комунікацій під час спільної роботи.

Висновок. Використання мережевих технологій та соціальних сервісів Веб 2.0 у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів визначається різними напрямками, а саме: як джерело навчального матеріалу; для планування й організації навчальної діяльності; для спільного написання творчих робіт, статей; як середовище для обговорення навчальних і методичних матеріалів, статей, підручників (посібників); для ознайомлення мережевої спільноти з авторськими методиками і технологіями.

Ефективність використання соціальних сервісів полягає у вмінні спілкуватися; здійснювати самостійний творчий пошук у розв'язанні навчальних проблем; розвивати успішну міжособистісну взаємодію у професійній діяльності та спілкуванні; проектувати навчальні й виховні заходи з використанням можливостей соціальних сервісів Веб 2.0.

Література:

1. Киселева М. П. Использование блогов в учебном процессе [Электронный ресурс] / М. П. Киселева, А. Е. Самарина. — Режим доступа : — expo.smolensk.ru/dokald_11/kiseleva_samarina_2.doc.
2. Меньякіна М. С. Педагогічні можливості сервісів Веб 2.0 / М. С. Меньякіна // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2009. — № 8. — С. 24-26.
3. Патаракин Е. Д. Сетевые сообщества и обучение / Е. Д. Патаракин. — М. : ПЕР-СЭ, 2006. — 112 с.
4. Ресурси мережі Інтернет [Електронний ресурс] — Режим доступа : — <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=Web&cd>.
5. Стародубцев В. А. Роль сетевых сервисов Web 2.0 в становлении персональной образовательной сферы учителя информатики / В. А. Стародубцев, А. А. Киселева // Информатика и образование. — 2010. — № 6. — С. 84-86.

У статті розглянуто ефективність використання мережевих технологій, соціальних сервісів та їх можливості в процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Соціальні сервіси Веб 2.0 дозволяють майбутнім учителям накопичувати, створювати та редагувати навчальні матеріали за допомогою мережевих технологій.

Ключові слова: мережеві технології, сервіси Веб 2.0, професійна підготовка, майбутні учителі.

В статье рассмотрена эффективность использования сетевых технологий, социальных сервисов их возможности в процессе профессиональной подготовки будущих учителей. Социальные сервисы Веб 2.0 позволяют будущим учителям накапливать, создавать и редактировать учебные материалы с помощью сетевых технологий.

Ключевые слова: сетевые технологии, сервисы Веб 2.0, профессиональная подготовка, будущие учителя.

The article examines the effectiveness of using network technologies, social services and opportunities in the process of training future teachers. Social Web 2.0 services allow future teachers to accumulate, create, and edit teaching materials using network technologies.

Keywords: network technology, Web 2.0 services, training, future teachers.